

**Patient
historie**

Intet at stille op med nedsat syn ved aldersbetinget øjensygdom?

– jo, der er hjælp at hente...

Kay Wernersen

Specialoptiker
Kommunikationscentret
i Hillerød

Fotos:
Torben Klint

Nogle gange er beskeden fra optiker og øjenlæge, at der ikke er noget at gøre ved det nedsatte syn. Stærkere briller er ikke længere en løsning, og en operation eller medicinsk behandling vil heller ikke kunne forbedre synet. Men når mulighederne virker udtømte, kan der stadig være hjælp at hente.

”

Det at få hjælp til at kunne se bedre, er jeg meget taknemmelig for, da læsning er min store passion i mine efterhånden nedsatte gøremål.

– Jenny

eldigvis er mange nye opdagelser på vej, som vil

kunne lindre de øjenlidelser, der ofte indtræder med den sene alder. Heriblandt de hyppigt forekommende aldersrelaterede pletter på nethinden benævnt AMD. Inden for de seneste år har dette ført til epokegørende behandling ved injektioner med ny medicin. Og der forskes i anvendelse af mikrochips under nethinden, som måske fremtidens mulighed for bevarelse af synet.

Uanset forhåbninger om nye resultater, kan det dog være nyttigt for svagsynede at konsultere eksperter i synshjælpemidler på synscentralerne, hvor såvel specialoptikere, synskonsulenter og it-konsulenter kan vejlede i, hvordan synet kan udnyttes og støttes, så det bliver muligt at fungere i hverdagen, som det ellers ikke er muligt med traditionelle briller.

Lad mig anføre et par eksempler fra hverdagen på en synscentral, som forhåbentlig kan tjene til inspiration og opmuntring for andre med synshandicap.

Ramt af grøn stær med kikkertsyn og lysfølsomhed som gener

Jenny er en gæv dame på 95 år, der klarer alt selv i dagligdagen. Jenny har en nethindesygd, der medfører kikkertsyn. Det betyder, at hun kan se lige frem, men ikke ud til siderne. Synet i det midterste synsfelt er desuden nedsat til ca. 30%, hvilket gør det svært

at færdes og at skelne linjerne fra hinanden ved læsning. Jenny er også meget lysfølsom, men almindelige solbriller er alt for mørke - de duer ikke.

Efter at have henvendt sig til en synscentral, fik Jenny besøg af en synskonsulent. Konsulenten hjalp Jenny med nogle teknikker, der kan anvendes i hjemmet. Hun fik også råd og vejledning til hvilket lys, hun kunne se bedst ved. For

Du kan få gratis svagsynshjælpemidler – optiske såvel som elektroniske – samt rådgivning og undervisning

- Hvis din synsstyrke er under 30%
- Hvis din bopælskommune bevilger det
- Hvis du først har været til en undersøgelse af dine synsproblemer.

Er du i tvivl, om du kan få økonomisk dækning, så kontakt synscentralen i din bopælskommune og hør nærmere om dine muligheder.

**Se fortegnelsen
side 29-31**

”

Den hjælp jeg har modtaget fra svagsynsoptiker og synskonsulent med erfaring inden for f.eks. computer, har gjort livet utroligt meget lettere for mig. Nu kan jeg ved hjælp af lupbrille læse lidt avis, så jeg stadig kan holde mig orienteret. Og takket være installation af et forstørrelsesprogram på computeren, kan jeg maile med mine venner og gå på internettet. Syncentralens ansatte har været en værdifuld hjælp for mig.

– Mette

at få afklaret om specialoptik kunne hjælpe, kom Jenny til synsafprøvning hos en svagsynsoptiker. Forskellig slags optik blev udmålt og afprøvet heriblandt lupbriller, kikkertbriller og farvefiltre til afhjælpning af den generende store lysfølsomhed.

Brilleglas med filter

Det, der virkede bedst for Jenny, var en brille med synligt læsefelt. Brilleglassene havde en speciel gul-orange farve, som medførte, at Jenny nu bedre kan se kontraster og ikke er helt så generet af lys. Jenny går meget op i sin kost og har brug for at læse madopskrifter med undertiden meget lille skriftstørrelse. Dette er nu muligt for hende ved kombineret brug af den nye brille og en luplineal, der forstørrelser læselinjen i sin fulde længde. Dette tilsammen gør det muligt at skelne linjerne og de små bogstaver fra hinanden.

Jenny er lykkelig for igen at kunne udføre nogle af de opgaver, som før var tæt på at være umulige.

Ramt af AMD - alderspletter på nethinden i våd version

Mette, 82 år, har ligeledes fået gavn af synshjælpemidler for sin øjensygdom på et tidspunkt, hvor alt håb syntes ude...

Mette er ramt af Våd AMD (Aldersrelateret Macula Degeneration) eller alderspletter på nethinden, som nedsætter centralsynet og gør læsning med almindelige briller meget vanskelig for ikke at sige umulig. Mette har været behandlet medicinsk (Lucentis) med injektioner i øjet for at stoppe udviklingen af sygdommen. Desværre ikke med et mærkbart resultat, hvilket gælder ca. 30% af patienter med Våd AMD.

Hun har været besøgt af en

synskonsulent fra en synscentral, som i første omgang løste hendes læseproblem med en lup-lampe påsat lup med to ganges forstørrelse. Siden hen er synet dog blevet yderligere nedsat, og det er ikke længere muligt for hende at læse ved lup-lampen. Samtidig er det blevet vanskeligt for Mette at bruge sin computer, bl.a. til foreningsarbejde, som er en vigtig del af hendes hverdag.

Mette henvendte sig igen til synscentralen og fik tid hos en svagsynsoptiker for afprøvning af synsevn.

Synsafprøvning

Mettes visuelle synsrest på det venstre og bedste øje blev udmålt til på 3 meters afstand at være 0,2 eller 4/18. På det højre øje var der på 1 m's afstand en synsrest på under 0,1 eller mindre end 6/60, hvilket fagligt betegnes som 'social blindhed'.

Svagsynsoptikeren afprø-

vede efterfølgende forskellige lupbriller.

Det bedste resultat for Mette er en lupbrille med luppen monteret på det venstre brilleglas. Denne lupbrille i kombination med det uundværlige læselys, gør det igen muligt for Mette at læse avistekst på ca. 25 cm's afstand.

Mettes øjne er blevet ekstremt lysfølsomme. Et problem som ikke sjældent ses ved AMD. Lysfølsomheden og den nedsatte kontrastopfattelse udmåles via en kontrasttavle. Målingen viste, at Mette har bedst kontrastopfattelse og færre lysgener ved en sær-

lig lysebrun kontrastfarve. Denne får Mette gavn af, når hun færdes udendørs i næsten al slags vejr og dagslys.

Til almindelig færden indendørs kan Mette stadig klare sig med sin egen brille med afstandskorrektion.

Afprøvning af forstørrelsesprogrammer til computer

Efter at optikken kom på plads, var det tid at se på, hvordan Mette kunne komme til at arbejde med sin PC igen.

En synskonsulent med erfaring i elektroniske synshjælpemidler foreslog Mette

et forstørrelsesprogram til sin computer. Efter en tids afprøvning på Mettes hjemmecomputer, viste det sig, at forstørrelsesprogrammet 'IntelliPoint', (som hører med i installationspakken af Word 7.0. på nyere computere) kompenserede tilstrækkeligt for Mettes synstab til, at hun atter kunne maile og gå på nettet.

Såvel Jennys som Mettes forløb viser, at muligheden for selvstændigt at udføre flere aktiviteter i dagligdagen ofte kan opnås ved et nært samarbejde mellem forskellige faggrupper på landets synscentre. ■

